THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

א בלוטיקע דראמע אין א אריסטאָקראַטישן אוניווערסיטעט

(פון אונזער ספּעציעלן קאָרעספּאָנדענט)

ב. שטערן

אין קאַמבריזש און אָקספאָרד געפינען זיך די עלטסטע און גרעסטע ענגלישע אוניווערסיטעטן, וואו ס'קומען זיך צענויף יאָר־יערלאָך די דערהויבנסטע פאַרשטייער פון דער ענגלישער אריסטאָקראַטישער יוגנט. ס'האָט דערפאַר גאָר א גרויסע סענסאַציע אַרויסגערופן אין די הויכע געזעלשאַפטלאַכע קרייזן די בלוטיקע טראַגעדיע, וואָס האָט זיך ערשט ניט לאַנג אָפּגעשפּילט אין קאַמבריזש. אין א שיינעם פרימאָרגן האָט א יונגער בחור פון 19 יאָר דערשאָסן דעם פּראָפעסאָר אין דעם פּאָליציאַישן אָנענט, וועלכער איז אָנוועזנד געווען ביים פּראָפעסאָר אין קאַבינעט. נאָך אָט דעם דאָפּלטן פאַרברעכן האָט דער מערדער זיך אליין אַריינגעשאָסן די לעצטע קויל און איז געפאַלן אויפ'ן אָרט א טויטער.

אַזוי גיך ווי די ענגלישע אוניווערסיטעטן האָבן געבראַכט די ידיעה וועגן אָט דעם שוידערלאַכן צופאַל און זיי האָבן אָנגעגעבן דאָס בילד פון'ם מערדער, האָט זיך געמאָלדן צום רעפעראַט פון'ם אוניווערסיטעט א יונגע פרוי פון לאָנדאָן און זי האָט אים איבערגעגעבן די פאָלגנדע געשיכטע:

זי אליין איז א לערערין פון טענץ אין געוויסע נאַכט לאָקאַל, וואו ס'קומען זיך צענויף די לאָנדאָנער רייכע בחורים. א גרויסע צאָל פון אָט די לעצטע שטודירן אין קאַמבריזש און אָקספאָרד. זי און אירע מיטחעלפערינס פאַרמאָגן בכלל זיי־ער א סך קליינען צווישן דער גאָלדענער יוגנט, וואָס פאַרברייטנען די נעכט אין א גאָר פריילאַכער געזעלשאַפט...

איינמאָל אין אונזער — אויב זי האָט ניט קיין טעות, איז דאָס געשעען, אן ערך דעם 20טן מאַי, — האָט אירע א באַקאַנטע אָנגעקלונגען צו איר זי נעבעטן, זי זאָל דערלויבן איבערנעכטיקן ביי איר צוויי יונגעלייט, וועלכע זיינען אָנגעקומען פון קאַמבריזש און האָבן זיך ניט וואו אהינצוטאָן צוליב געלט־מאַנגל, זי איז איינגעגאַנגען דערויף. די צוויי בחורים האָבן צוערשט געבעטן עסן און דערנאָך זיינען זיי איינגעשלאָפן. אויף די שטולן לעבן דעם טיש. זיי זיינען, ווייזט אויס, שטאַרק געווען פאַרמאַטערט. אז זיי זיינען שפּעטער אריין אין שלאָף צימער און זיי האָבן זיך אָנגעהויבן אויסצוטאָן, האָט זי באַמערקט אז יעדער איינער פון זיי האָט אין קעשענע א רעוואָלווער.

איינער האָט געהייסן דאָגלאַס, און דער צווייטער נייַמאַן. דאָגלאַס האָט אויסגעזען צו זיין פריילאַכער און דריסטער פון זיין חבר. ס'איז איר אויסגעקומען שטאַרק מאַדנע, וואָס די צוויי יונגעלייט זיינען אויף מאָרגן ניט אָפּגעפאָרן און זיך דערלויבט צו פאַרבלייבן ביי איר אויף נאָך א נאַכט. דערווייל האָט זי זיך מיט זיי נעענטער באַקאַנט און זי האָט געוואָלט ביי זיי דערגיין מער פרטים וועגן זייער פּערזענלאַך לעבן. זיי האָבן זיך אָבער מיט קיין וואָרט ניט אַרויסגעכאַפּט מכח דעם.

אין עטלאַכע מינוטן אַרום האָט די טענצערין באַמערקט, אז דאָגלאַס האָט אָנגעטאָן א בלאָנדן פּאַרוק, צוגעקלעפּט זיך א פּאָר פאַלשע וואָנצעס, אַרויסגעלייגט אן עצה, וואָס ער האָט אירע א פּאָר גרויסע ברילן און אין אַזא מין הולך אוועקגעגאַנגען מיט זיין חבר אין נאַס אריין. שפּעט אין אונט, ווען זיי זיינען צוריק געקומען צו איר האָבן זיי שוין געהאַט געלט און זיי האָבן זי פאַרבעטן אין א רייכן רעסטאָראַן, און דערנאָך אויף א שפּאַציר. אין דער זעלבער נאַכט האָבן זיי אויסגעלייט דיקט א פּאָר פלעשלאַך וויין אין א פריוואַטן לאָקאַל. זייענדיק אַביסל אונטערגעטרונקען האָט איר דאָגלאַס אויסגעגעבן זיין נאַנצן סוד.

ער מיט זיין חבר זיינען אַנטלאָפן פון דעם קאַמבריזשער אוניווערסיטעט און זיי האָבן מורא אהין צוריקצוקומען, ווייל ס'דערוואַרט זיי געוויס תפיסה, מחמת זיי האָבן אונטער א פרעמדן נאָמען באַנאַנגעגן א פאַרבראָכן און האָבן אויסגעגעבן געלט.

זי האָט זיי געראָטן, זיי זאָלן תיכף ומיד זיך אומקערן אהין פון וואַנען זיי זיינען געקומען. נייַמאַן האָט איר צוגעזאָגט צו פאָלגן איר עצה, דאָגלאַס אָבער האָט איר אָפּגעזאָגט. נאָך לאַנגע מאַטערנישן האָט זי אים אויף איינגערעדט, אז ער זאָל נאַכטאָן זיין חבר, ער האָט איר אָבער געזאָגט, אז אויב ס'וועט אים אַרויסגעטרייבן, וועט ער שיסן זיך און דעם, וואָס וועט אים וועלן פאַרהאַלטן. לכתחלה האָט זי זיינע ווערטער אָנגענומען פאַר א מין טעאַטראַלן זשעסט און זי האָט אים געזאָגט, אז ער זאָל זיך קודם מעלדן ביים פּראָפעסאָר, וועלכער וועט אים שוין געבן זיך אויף דער נאָז א פּאָר גרויסע ברילן און אין אַזאַ מין הולך אוועקגעגאַנגען מיט זיין חבר אין נאַס אריין. שפּעט אין אונט, ווען זיי זיינען צוריק געקומען צו איר האָבן זיי שוין געהאַט געלט און זיי האָבן זי פאַרבעטן אין א ריכן רעסטאָראַן, און דערנאָך אויף א שפּאַציר. אין דער זעלבער נאַכט האָבן זיי אויסגעלייט דיקט א פּאָר פלעשלאַך וויין אין א פריוואַטן לאָקאַל. זייענדיק אַביסל אונטערגעטרונקען האָט איר דאָגלאַס אויסגעגעבן זיין נאַנצן סוד.

ער מיט זיין חבר זיינען אַנטלאָפן פון דעם קאַמבריזשער אוניווערסיטעט און זיי האָבן מורא אהין צוריקצוקומען, ווייל ס'דערוואַרט זיי געוויס תפיסה, מחמת זיי האָבן אונטער א פרעמדן נאָמען באַנאַנגען א פאַרבראָכן און האָבן אויסגעגעבן געלט.

זי האָט זיי געראָטן, זיי זאָלן תיכף ומיד זיך אומקערן אהין פון וואַנען זיי זיינען געקומען. נייַמאַן האָט איר צוגעזאָגט צו פאָלגן איר עצה, דאָגלאַס אָבער האָט איר אָפּגעזאָגט. נאָך לאַנגע מאַטערנישן האָט זי אים אויף איינגערעדט, אז ער זאָל נאַכטאָן זיין חבר, ער האָט איר אָבער געזאָגט, אז אויב ס'וועט אים אַרויסגעטרייבן, וועט ער שיסן זיך און דעם, וואָס וועט אים וועלן פאַרהאַלטן. לכתחלה האָט זי זיינע ווערטער אָנגענומען פאַר א מין טעאַטראַלן זשעסט און זי האָט אים געזאָגט, אז ער זאָל זיך קודם מעלדן ביים פּראָפעסאָר, וועלכער וועט אים שוין געבן אן עצה, וואָס ער האָט ווייטער צו טאָן. ער האָט איר צוגעזאָגט דאָס צו טאָן, ווי אים געשעען. נאָר בּמקום א תשובה פון דאָגלאַס'ן האָט זי איבערגעלייענט אין די צייטונגען וועגן דעם פאַרברעכן. זי האָט אַלזאָ געפונען פאַר נויטיק צו באַלייכטן אביסל מיט אירע פרטים די נעבל־האַפטע געשיכטע. צוזאַמען מיט איר זיינען געווען ביים רעקטאָר דאָגלאַס'עס פאָטער און זיין חבר נייַמאַן, וועלכער האָט באַשטעטיקט אַלעס, וואָס די טענצערין האָט איבערגעגעבן.

אין צוזאַמענהאַנג מיט אָט דעם פאַרברעכן זיינען אַנטדעקט געוואָרן א סך סודות פון'ם סטודענטישן לעבן אין קאַמבריזש. כאָטש די טויערן פון'ם אוניווערסיטעט ווערן צוגעשלאָסן עלף אויינער אין אונט, האָבן דאָך די ריי־כע סטודענטן גענוג מיטלען צו אַרויס־באַקומען זיך אויף דער ליכטיקער שיין. פאַר יעדער שעה. אַנהויבנדיק פון עלף אויינער, מוז א סטודענט באַצאָלן א „ע־וויסע סומע געלט אויסיצן, וואָס לאָזט אים בער א געוויסע סודות'דיקע פּורטקע, דורך וועלכער מ'קאָן פראַנק און פריי אַריינגיין און אַרויסגיין. פון אָט־דער פּריווילעגיע קאָנען נאָר גענינס די ריי־כע; די אָרימע לייט דאַנען פילן אויף זיך מיט אַלע פּיטשעוועקס דעם האַרטן רעזולטאַט פון אַלטן אַריסטאָקראַטישן אַר־ניווערסיטעט. א געוויסער סטודענט, וועלכער באַזוכט שוין עטלאַכע יאָר דעם אַר־ניווערסיטעט, האָט דערציילט, אז אייניקע חברים זיינע פלעגן זיך אזש דער־לויבן צו אריינפירן אין דער אוניווערסי־טעט געבירע געוויסע "לייכטע פרויען" פון די לאָנדאָנער לאָקאַלן. אָט די פרויען טרען זיך איבער אַלס מענער און אַזוי אַרום דריינגען זיי אריין אין די צימערן פון די סטודענטן, וואו ס'קומען פאַר די ברודערקסטע אַרגיעס. אין דעם זיינען אויך פאַרמישט די באַאַמטע פון'ם אוניווערסי־טעט, וועלכע פלעגן צוליב די "יד־געלי־דער" קוקן דורך די פינגער, אויף די שיי־נע מעשים, וואָס די סטודענטן טוען אָט. די אַרגטלאַכע סטודענטן פלעגן אפילו גאַנץ אָפט אָנקלאָגן זייערע אויסגעלאַסע־נע חברים, נאָר מ'האָט שוין די זאַך אַזוי "פאַרשמירט", אז ס'איז פון די אָנקלאַ־גען גאָרנישט געוואָרן.

הויץ דעם פלעגן די סטודענטן גאַנץ אָפט איינאַרדענען אַזעלכע מיני "נאַכט־אַויספאָרן" אין די נאָענטע שעטלאַך, וואו מ'האָט אויסגעגעבן אויף די נידעריקסטע מעשים טויזנטער פונט שטערלינג. ניט איין פאַרדעכטיקטער רעסטאָראַן פון קאַמ־בריזשער אומגעגנט שלעפּט אַט חיונה פון אָט די סטודענטישע "הוליאַנקעס".

די דאָזיקע געשיכטע האָט אַרויסגערופן א גרויסע רודעניש אין די לאָנדאָנער הויי־כע קריזיס. מ'קאָן זיך פּשוט ניט באַרר־איקן; אַז דער צענטער פון דער ענגלי־שער קולטור, דער כבוד פון'ם פאָלק, האָט געקאָנט פאַרוואַנדלט ווערן אין א מין "אונטערוועלט", וואו די "סמעטענע" פון דער יוגנט האָט זיך אויפגעפירט אויפן ערגסטן און פאַרדאַרבנסטן אופן.

לאָנדאָן, יולי, 1930.

די מאַראַנען פון פּאַרטוגאַל

אידיש: ק. וו. בראַקער

— פון'ם בוך: "צווישן מזרח און מערב" רייזע איינדרוקן פון מ. ערנפרייז, הויפּט־ראַבינער אין שטאָקהאָלם.

אין דער מאַראַן אין זיין תפילה באַ־שווערט נאָט. ער זאָל אים פאַרטייִדיקן פאַר די דראָענדיקע סכנות. זיין תפילה אַנטהאַלט אַן העכסטן קצור פון דעם אידי־שן קרושים בוך. בלויז זיינע היסטאָרישע ערינערונגען, וואָס וואַכן שטענדיק אין אים, געבן אים די קראַפט און דעם גלויבן אין זיך אליין:

"ניב מיר, פאָטער פול מיט חסד, יאָרן פון גליק! באַפרײַ מיך, האַר, ווי דו האָסט באַפרייט משה'ן, דיין כּנעכט, פון דרידפות פון אַן אומגלויביקן מלך, און דיין פאָלק ישראל פון מצרים'ס כּנעכט־שאַפט, און אברהם'ן, דיין אויסדערוויילט־טען פון'ם פייער פון די כּנענים, און דוד'ן פון גליק, פאָטער פול מיט חסד, יאָרן פון גליק! באַפרײַ מיך, האַר, ווי דו האָסט באַפרייט משה'ן, דיין כּנעכט, פון דרידפות פון אַן אומגלויביקן מלך, און דיין פאָלק ישראל פון מצרים'ס כּנעכט־שאַפט, און אברהם'ן, דיין אויסדערוויילט־טען פון'ם פייער פון די כּנענים, און דוד'ן

(פאָרזעצונג אויף זייט 3)

פּרינציפּיעלע חלוקי דעות און קליינלאַכע זידלעריי

(א פערזענלאַכער ענטפער אויפן בריוו פון דער פרץ־שול)

פון דר. יצחק שפּירא

קאַרגע צוויי יאָר צייט האָב איך אין דער פרץ־שול געפירט אַן אָפּענעם און ער־לאַכן קאַמף קעגן א שול־פאַרוואַלטונג און קעגן לערער וואָס שטרעבן צו דערציען די תלמידים פון דער שול אין א גייסט, וואָס זיי רופן "אומפּאַרטייאישקייט" און וועל־כען איך האָב געהאַלטן פאַר א גייסט פון פיינטשאַפט צו העברייאיש און פון שנאה צו אַרץ־ישראל און ציוניזם.

מיינע באַמיאונגען צו ענדערן דעם כאַ־ראַקטער פון דער שול און אין איר אַריינ־צוברייַנגען א פּאָזיטיווע באַציאונג צו העברייאיש אַזוי ווי צו אידיש, צו אַרץ־ישראל אַזוי ווי צו ציוניזם — דאָס אַלץ איז פאַר אַלעמען געווען אַזוי קלאָר און בולט, אז מען מוז ווירקלאַך האָבן גאָר א שעכטן געוויסן, וועגן מען באַמיט זיך איצט דעם דאָזיקן פאַקט צו פאַרלייקענען.

ווייל ניט בלויז האָב איך ביי פאַרשיי־דענע געלעגנהייטן בפירוש גערעדט וועגן דער נויטיקייט פון אַן איבערבייט, ווייַ־טיקער אָן דער פאַקט, אז אויף דעם געביט פאָרן זיינען פאַרגעקומען כסדר'דיקע דיסקוסיעס אויף די שול־פאַרוואַלטונגען און כסדר'דיקע קאָנפליקטן אין דער פּראַקטישער שול־אַר־בעט.

אָדער איז אפשר אימעצן ניט געווען קלאָר די באַדייטונג פון די סכסוכים וועגן שול־אַקציעס פאַר אַלץ אין נאַציאָנאַ־פאַנד, וועגן א זשורנאַל מיט ידיעות פון אַרץ־ישראל און א זייטל העברייאיש, וועגן א ביכל מיט צופיל העברייאישע לידער, וועגן נאָך א העברייאיש ליד אינם לידער־פּראָגראַם און ד. גל.?

וויפל מאָל האָב איך לערער און שול־טוער מיר ניט געוואָרפן אין פּנים די "שרעקלאַ־כע באַשולדיקונג", אז איך שטרעב אריינ־צובריינגען אין שול אַרויס דעם טריפה'נעם ציוניזם, און וויפל מאָל האָב איך ניט די כּלומרשט פאַרעווע "אומפּאַרטייאיש־קייט" פון די וואָרט־פירער אין שול אָפּ־און קלאָר באַשולדיקט, אז די דאָזיקע אומ־פאַרטייאישקייט איז ניט מער ווי א מע־טעלע צו פאַרדעקן די פאַרציפנענע שנאה צו אַלץ, וואָס שמעקט מיט אַרץ־ישראל און ציוניזם?

* * *

ווען און פאַרוואָס האָב איך געגעבן מיין דעמיסיע אין פרץ־שול?

צוויי יאָר צייט האָב איך מיך באַמיט, צו ענדערן דעם כאַראַקטער פון דער דאָ־זיקער שול. פּעדאַגאָגיש האָב איך דאַרף דערגרייכט אַזעלכע גוטע רעזולטאַטן, אז איך בין געווען באַרעכטיקט צו האָפן, אַז די שול־פאַרוואַלטונג וועט סוף־כּל־סוף מסכּים זיין צו דער פון מיר פאַרלאַנגטער גייסטיקער ענדערונג.

געשען איז אָבער דאָס פאָלגנדע: בעת די שול־פאַרוואַלטונג האָט זיך פאַקטיש ערנסט באַמיט מיך צוריקצוהאַלטן אין שול, איז אָבער דוקא אין לעצטן יאָר, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נייַ־געגרינדעטער קולטור־געזעלשאַפט, די אַנטי־ציוניסטישע אַטמאָספערע אין שול געוואָרן אַן אומ־דערטרעגלאַכע. עס זיינען מיר קלאָר געוואָרן צוויי זאַכן. ערשטנס: אַז די פרץ־שול וועט נאָך פאַר לאַנגע יאָר פלייבן א פּירושע אַנטי־ציוניסטישע קולטור־געזעלשאַפט, צווייטנס: אַז דאָס איז ניט מעגלעך אָן א פּאָזיטיווע באַציאונג צו אַרץ־ישראל און אַן אויפהעבונג פון אַלע פאַרהאַלטן פון דער שול אין אַלע אַנדערע אינסטיטוציעס פון דער אַנטי־ציוניסטישער און אַנטי־העברייאישער אַטמאָספער.

צווייטנס: אַז אין שול, וואו דער פּרינ־ציפּאַל וויל בפירוש א פּאָזיטיווע באַציאונג צו העברייאיש, אַרץ־ישראל און ציוניזם און וואו די וואָרט־פירער אין דער רוב לערער פון דער שול האַלטן אָט די אַלע זאַכן פאַר דעקאָראַטיוו טרייפּ־נער פאַרטייאישקייט, אז אין אַזאַ שול וועט מען זיך כסדר רייסן ביי די קעפּ, אָבער קיינמאָל ניט טאָן קיין נאָרמאַלע און רוי־איקע דעציזיאָנס־אַרבעט.

אין דער שול אין אַזוי קלאָר ווי דער טאָג, איז זאַך בלויז איז מיר ניט קלאָר.

פאַרוואָס האָבן עפּעס די וואָרט־פירער פון דער פרץ־שול מיט אַמאָל פאַרלוירן דעם מוט אין אַנשטאָט אָפּ אין עלעך צו פאַרטייִדיקן זייער שטאַנדפּונקט, אז ציוניזם און ליבע צו אַרץ־ישראל טאָרן אין שול אַריין ניט אריינקומען, וזכן זיי נאָר פּלוצים צו דערוועקן דעם פאַ־ל־שן אייַנדרוק אז אַרץ־ישראל און פרץ־שול, ציוניזם ממש פאַרליבטע פאַרלאַך?

פאַרוואָס פאַרבאַהאַלטן זיי זיך הינטערן פאַרטוך פון צוויי וואַזשנע "דאָקומענטן", וועלכע האָבן בלויז דעם צוועק צו פאַר־מעסיקערן דעם אמת'ן כאַראַקטער פון דער פרץ־שול?

פאַרוואָס זיינען עפּעס די אייגענע אי־ן בערציינגונגען פּלוצים געוואָרן אַזוי ביליק, אז ווען מען דיסקוטירט זיי אין דער עפנט־לאַכקייט, לייקנט מען שטיין און ביין און דעם יענקיל, וואָס רעדט וועגן זיי שטעלט מען פאַר ווי א פאַרלוימדער?

איז ניט דער ים פון בלאָטע און פער־זענלאַכע זלזולים באַרעכנט דאַרויף, כדי אָפּצוציען די אויפמערקזאַמקייט פון דער עפנטלאַכקייט פון די ווירקלאַכע פּרינצי־פּיעלע חלוקי־דעות איבער דעם גייסט און די ציל פון אונזער דערציאונג?

וואו איז דער געזעלשאַפטלאַכער מוט כע דערלייכטערונג און צו פאַרמאַסקירן די סענטימענטן פאַר'ן בליק פון דער אויי־סערלאַכער וועלט. אַזוי אַרום זיינען אַנ־שטאַנען אָט די באַגייסטערטע און אינער־לאַך דורכגעלבטע תפילות פון א גרעסע־רע וועגרט, ווי די טראַדיציאָנעלע נוסחים, זיי זיינען מענשלאַכע דאָקומענטן פון אַן אויפרירנדן ברען, העלדישע פּאַטעמען, וואו ליידן און רעליגיעזע פייערלאַכקייט גייען האַנט ביי האַנט:

איך זיץ אין דער קליינער וואוינונג פון'ם שוסטער אויף דער אידישער גאַס אין ליסבאָן אינגאַנצן א צוגעקאָוועטער צו דער ליפּן פון אָט דער אַלטער פרוי, וואָס פאַרמאָגט גאָט אין האַרצן און וואָס שוועבט איצט אַרום, פול מיט דביקות, אין גאָר אַן אַנדער וועלט:

— "גרויסער גאָט פון ישראל, אַדני צבאות! די גאַנצע ערד איז פול מיט דיין גרויסקייט; דו, וואָס ביזט שטאַרקער פאַר אַלע באַוואָנטע, האַר פון'ם הימל און פון דער ערד..." ווייטער ווערט גערעדט לה, הויט וואָס זי איז א געהייטע געוועל־שאַפט:

— "דו ווייסט נוט, אַז מיר כאַנען ניט האַנדלען לויט אונזער ווילן, מחמת מיר סערלאַכער וועלט. אַזוי אַרום זיינען אַנ־שטאַנען אָט די באַגייסטערטע און אינער־לאַך דורכגעלבטע תפילות פון א גרעסע־רע וועגרט, ווי די טראַדיציאָנעלע נוסחים, זיי זיינען מענשלאַכע דאָקומענטן פון אַן אויפרירנדן ברען, העלדישע פּאַטעמען, וואו ליידן און רעליגיעזע פייערלאַכקייט גייען האַנט ביי האַנט:

איך זיץ אין דער קליינער וואוינונג פון'ם שוסטער אויף דער אידישער גאַס אין ליסבאָן אינגאַנצן א צוגעקאָוועטער צו דער ליפּן פון אָט דער אַלטער פרוי, וואָס פאַרמאָגט גאָט אין האַרצן און וואָס שוועבט איצט אַרום, פול מיט דביקות, אין גאָר אַן אַנדער וועלט:

— "גרויסער גאָט פון ישראל, אַדני צבאות! די גאַנצע ערד איז פול מיט דיין גרויסקייט; דו, וואָס ביזט שטאַרקער פאַר אַלע באַוואָנטע, האַר פון'ם הימל און פון דער ערד..." ווייטער ווערט גערעדט לה, הויט וואָס זי איז א געהייטע געוועל־שאַפט:

— "איך בין אַן אַרמע פרוי, אַן אַרמע פרוי, אַן אַרמע פרוי,